

МЕДИКО-БИОЛОГИЧНИ ПРИЗНАЦИ НА ТЕЛЕСНИТЕ ПОВРЕДИ (Проучване на съдебномедицинската практика по архивен материал)

Д. Деков, И. Иванов

MEDICO-BIOLOGICAL QUALIFICATION OF BODILY HARMS, REGARDING BULGARIEN PENAL CODE (Study of archive material)

D. Dekov, I. Ivanov

Резюме. Целта на изследването е да анализира вида и структурата на медико-биологичните признаци при определянето на критериите за лека, средна и тежка телесна повреда. Да се установи, кои от тях са най-използвани в съдебномедицинската практика и при какъв вид увреждания. Проучени са 350 съдебномедицински експертизи по документи и материали (писмени данни) от архива на Катедрата по съдебна медицина и деонтология на Медицинския университет в град Плевен на причинени телесни повреди у лица, пострадали от различни престъпления. Използвани са архивно-документален и математико-статистически методи на изследване. Резултатите показват, че получилите телесни повреди са предимно мъже, на възраст между 19 и 40 години, живеещи в градовете.

Summary. The goal of this survey is to analyze the types and structure of the medico-biological effects when determining the criteria for light, medium and heavy bodily injuries. And also to find out which ones are the most utilised in forensic medicine practice and in what types of injuries. The survey inspected 350 forensic medicine expertise analyses from the archives of the Department of Forensic Medicine and Deontology of the Medical University in Pleven of people who have suffered bodily injuries/disabilities from different criminal acts. Archival-documentary and medico-statistical methods have been used for the survey. The survey results show that the people who have suffered bodily injuries are primarily men, aged between 19 and 40, who live in cities.

Key words: bodily harms, forensic medicine expertise.

Въведение

Съдебномедицинските експертизи на живи лица заемат първо място сред всички съдебномедицински експертизи и са най-чести в Наказателното съдопроизводство [4, 5]. В Наказателния кодекс (НК) на Република България съществува тристепенна скала на телесните повреди [2]. Задачата на лекаря-експерт е да даде и изтъкне медико-биологичните квалифициращи признаци на причиненото увреждане на здравето, съдържащи се в един от трите състава на НК (Чл.128, Чл.129 и Чл.130). Според Иван Печилков, съдебният лекар трябва да преведе медицинската диагноза от медицински на юридически език [3]. На базата на тези медико-биологични квалифициращи признаци, органите на правораздаването определят дали телесната повреда е лека, средна или тежка [1].

Цел и задачи на проучването

Да се проучи и анализира вида и структурата на медико-биологичните признаци при определянето на критериите за лека, средна и тежка телесна повреда. Да се установи, кои от тях са най-използвани в съдебномедицинската практика и при какъв вид увреждания. Да се направи характеристика, изводи и препоръки на този вид съдебномедицинска експертна дейност.

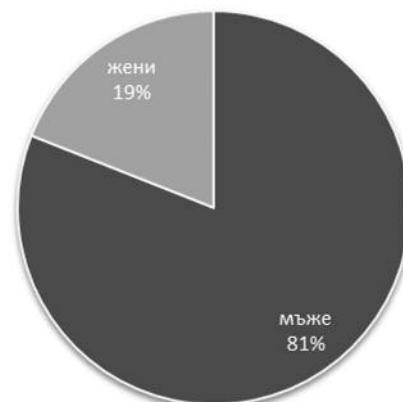
Материал и методика

Проучени са 350 съдебномедицински експертизи по документи и материали (писмени данни) от архива на Катедрата по съдебна медицина и деонтология на Медицинския университет в Плевен на причинени телесни повреди на лица, пострадали от различни престъпления. За всеки случай е попълвана специална работна карта. Информацията от нея, след съответно кодиране, е въведена в електронни таблици, обработени с програмата Microsoft Excel. Използвани са архивно-документални и статистически методи на изследване.

Резултати

Разпределението на пострадалите по пол е следното: 284 или 81% са мъже, 66 или 19% – жени, или отношението между тях е 4.3:1 в полза на силния пол (Фигура 1).

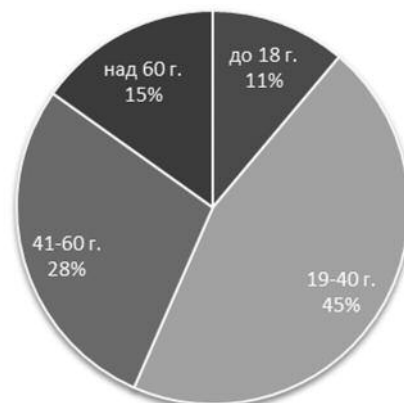
Фигура 1. Разпределение на пострадалите по пол (в %)

Разпределението по възрастови групи има следната характеристика:

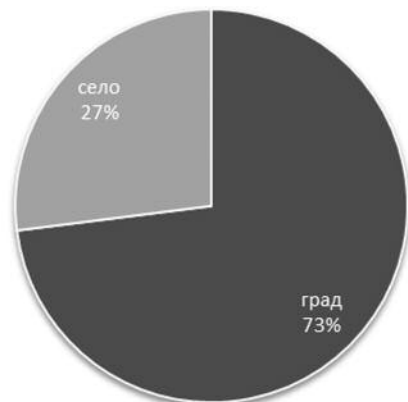
- до 18 г. (деца) – 39 пострадали или 11%;
- от 19 до 40 г. – 157 пострадали или 45%;
- от 41 до 60 г. – 98 случая или 28%;
- над 60 г. – 54 случая или 15%.

Фигура 2. Разпределение на пострадалите по възраст

Според местоживеенето на пострадалите 254 (или 73%) са градски жители, а 96 или 27% – селски (**Фигура 3**).

Фигура 3. Разпределение на пострадалите по местоживеене

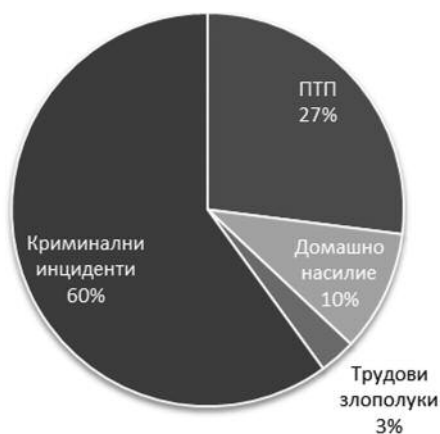

Видът на увреждащия фактор, причинил травмите, има следната структура:

- тъпи травми – 331 (95%);
- остри травми – 8;
- огнестрелни – 5;
- термични – 5;
- химически – 1.

Според вида на инцидента разпределението има следния вид: 95 (27%) са пострадали при ПТП, 34 (10%) са пострадали при домашно насилие, 11 (3%) – при трудови злополуки и 210 (60%) – при различни криминални инциденти като хулигански прояви, грабежи, самоуправство и други (**Фигура 4**).

Фигура 4. Разпределение на пострадалите според вида на инцидента

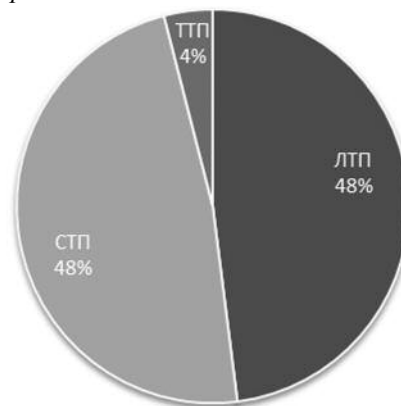
В проучените 350 съдебномедицински експертизи на 350 пострадали има 166 случая с медико-биологични показатели за лека телесна повреда (ЛТП), 169 случая – с медико-биологични показатели на средна телесна повреда (СТП) и 15 случая – с медико-биологични показатели на тежка телесна повреда (ТПП) – **Фигура 5**.

При 12 от случаите с ТТП, освен медико-биологични показатели на ТТП, има и медико-биологични показатели на СТП. При двама пострадали са поставени едновременно 2 медико-биологични показатели на ТТП. В изследвания материал медико-биологичните показатели на ТТП са поставени 19 пъти, като тяхната структура е следната:

Медико-биологични признаци на тежка телесна повреда според чл. 128 на НК:

1. продължително разстройство на съзнанието – 0 сл.;

Фигура 5. Разпределение на пострадалите според вида телесна повреда

2. постоянна слепота с едното или двете очи – 2 случая;
3. постоянна глухота – 0 случаи;
4. загуба на речта – 1 случай;
5. детеродна неспособност – 1 случай;
6. обезобразяване, което причинява завинаги разстройство на речта или на сетивен орган – 0 случаи;
7. загуба на един бъбрек, слезката или крило на белия дроб – 2 случая;
8. загуба или осакатяване на крак или ръка – 4 случая;
9. постоянно общо разстройство на здравето, опасно за живота – 9 случая.

Броят на пострадалите лица със СТП е 169 или 48.2% от всички. При 4 от тях са поставени едновременно 4 медико-биологични признаци на СТП. При 7 от тях са налице едновременно 3 медико-биологични признаци на СТП. При 24 от тях има едновременно 2 медико-биологичните признаци на СТП. При останалите 135 лица има поставен един медико-биологичен признак на СТП. Общо медико-биологични признаци на СТП са поставени 223 пъти. Те са разпределени по следния начин:

Медико-биологични признаци на средна телесна повреда според чл. 129 на НК:

1. трайно отслабване на зрението или слуха – 1 случай;
2. трайно затрудняване на речта, на движението на крайниците, снагата или врата – 114 случая;
3. трайно затрудняване на функциите на половите органи без причиняване на детеродна неспособност – 0 случаи;
4. счупване на челюст или избиване на зъби, без които се затруднява дъвченето или говоренето – 23 случая;
5. обезобразяване на лицето или други части на тялото – 2 случая;
6. постоянно разстройство на здравето, неопасно за живота – 6 случая;
7. разстройство на здравето, временно опасно за живота – 48 случая;
8. наранявания, които проникват в черепната, гръдната и коремната кухина – 29 случая.

Броят на пострадалите лица само с ЛТП е 166 (47.4%). Има 51 експертизи, при които медико-биологичните показатели на ЛТП са поставени едновременно с медико-биологичните показатели на СТП и ЛТП. Общо 229 пъти в изследвания материал са поставени медико-биологични показатели на ЛТП, разпределени по следния начин:

Медико-биологични признаци на лека телесна повреда според чл. 130 на НК:

1. разстройство на здравето извън случаите на чл. 128 и чл. 129 – в 175 експертизи;
2. причиняване само на болки и страдания без разстройство на здравето – 54 експертизи.

307 от съдебномедицинските експертизи са еднолични и в тях експертите са само съдебни лекари. Останалите 43 експертизи са колективни. От тях 11 са двойни, 31 – тройни и една от тях е петорна съдебномедицинска експертиза. Освен съдебни лекари, като експерти в колективните съдебномедицински експертизи 9 пъти са участвали лекари по дентална медицина, 6 пъти – лекари ортопеди, 4 пъти – лекари невролози или неврохирурзи, 3 пъти – лекари хирурзи, 3 пъти – лекари офталмолози, 2 пъти – лекари ото-рино-ларинголози и по един път – лекар-рентгенолог, лекар-психиатър и лекар-токсиколог. Тоест в 30 съдебномедицински експертизи (9%) по повод телесни повреди е имало участие на лекари клиницисти от 9 други специалности. Нито един от тези лекари клиницисти не фигурира като експерт в списъка на вещите лица към Министерството на правосъдието и тяхното привличане става единствено на основата на „лични контакти“ със съдебния лекар. Участието на лекари от други специалности в съдебномедицинските експертизи става все по проблематично, а в същото време е наложително.

Изводи и заключение

1. В съдебномедицинските експертизи по документи и материали най-често се поставят медико-биологичните показатели на СТП, следвани от тези на ЛТП и най-малко на ТТП.

Автори

Д. Деков – Катедра „Съдебна медицина и деонтология“, Медицински университет – град Плевен
И. Иванов – Катедра „Обща и клинична патология“, Медицински университет – град Плевен

2. Най-често поставените медико-биологичните показатели на СТП са: „Трайно затрудняване на речта, на движението на крайниците, снагата, или врата“, следвани от „Разстройство на здравето, временно опасно за живота“ и „Наранявания, които проникват в черепната, гръдната и коремната кухина“, на ЛТП са: „Разстройство на здравето временно и неопасно за живота“ и за ТТП са: „Постоянно общо разстройство на здравето, опасно за живота“, следвани от „Загуба или осакатяване на крак или ръка“.

3. Получилите телесни повреди са предимно мъже, на възраст между 19 и 40 години, живеещи в градовете.

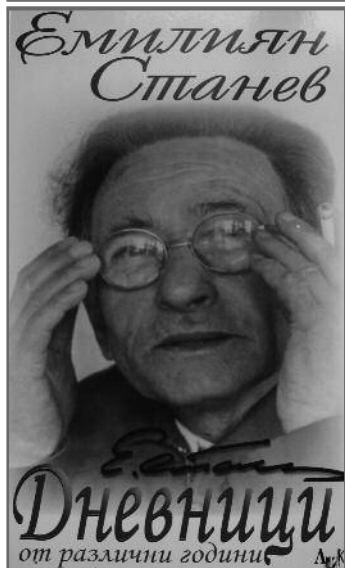
4. Почти в 10% от съдебномедицинските експертизи по повод на телесни повреди, освен съдебни лекари е било наложително участието на лекари от 9 други медицински специалности, най-често стоматолози и ортопеди.

Библиография

1. Лисаев П. Съдебномедицинска експертиза на телесните повреди по критериите на Наказателния кодекс на Р България, Сибир, София, 2010.
2. Наказателен Кодекс/Сборник нормативни актове/2 Издание 2016, Издателство Сиела, София.
3. Печилков И. Телесните повреди по Наказателния кодекс на РБ, Издателство „Христо Г. Данов“, Пловдив, 1971.
4. Раданов Ст. Телесните повреди по Наказателния кодекс на Р България, Сиела, 1999.
5. Раданов Ст. Съдебно-медицинска експертиза на живи лица, София, Медицина и физкултура, 1986.

КУЛТУРА И МЕДИЦИНА

110 години от рождението на Емилиян Станев (1907-1979 г.)

Навършват се 110 години от рождението на големия български писател Емилиян Станев. Той ни е оставил разкази, повести и романи, притежаващи философски и психологически дълбини. Те носят светло присъствие в света на всичко живо в контекста на първичната природна красота и потребността от извоюване на възможното човешко щастие. Това е неповторимо одухотворено и се противопоставя на пошлостта, на ниските човешки страсти, на разрушителното действие на войните, на повратните моменти от българската история.

Не са много оцелелите записки в дневниците на големия български писател. Те са твърде лични. Откровенията му носят знаците на терзания и вътрешни борби на един възвишен дух. Предлагаме на читателите на сп. „Социална медицина“ кратки откъси от книгата „Емилиян Станев. Дневници от различни години“, издателство „Лик“, 2003 г., 166 с.

Доц. Петър Цонов

1977 1 юли. Понякога се мъча да повярвам в бъдещето на тоя народ, да го оправдавам, да гледам на сегашната действителност като на нещо преходно, като на криза, неизбежна в такова основно преустройство, но колкото по-често се срещам с нашите „ръководители“, толкова повече се отчайвам. Говорим за високо развито общество, а няма общество:

има дива индивидуалност, отчуждение на изнервени невярващи в бъдещето хора, особено между по-умните и наблюдателните, в които не е помръкнала съвестта. Нашият народ е корумпиран народ – корумпираха ги още след Освобождението партизаните и политическите му мъже, корумпиран бе и от турчина, сега други го развалят и тъй като той е недоверчив, мнителен, непочтен, защото нищо не почита освен парите и силата продължава да действа...

1978 22 септември. От март нищо не съм записвал. Омръзна ми да боledувам. Току-що се върнах от болницата, казват, че са ме закърпили. Кой знае. Решил съм да не се занимавам повече с български работи. Стои този народ в средата на Балканите, съседите му го дърпат отвред, а той в безпомощност чака някой чужденец, я немец, я руснак, да му сложи юлара и да го поведе... Ще записвам моите теми и литературни залисии. Само тях!

1979 7 януари. Ах, това себелюбие и себепоказване! Има го и в птици, и в животни! Това значи, че самата природа го изисква... И после тая черта в човска, да отрича това, в което довчера е вярвал, да го открива и руши не само в себе си, а в близките си, в себеподобните. И това го правят най-умните чрез науката, литературата и прочее. То се казва прогрес и търсене на истината... Какво заблуждение или по-точно какво насилие! При това изпитваш наслада...

4 февруари. Изкуството – това е животът на душата. Има постоянни, бих казал вродени, дадени свихе истини у човека, на които съвременното се противопоставя... В душата на съвременния човек са живи стари, постоянни истини, които ние подценяваме.

На 1 март 1979 г. Емилиян Станев е починал.
Светла му памет!